

1. strana	2. strana	3. strana	4. strana	5. strana	6. strana	Súčet

TEST ZO SLOVENSKEHO JAZYKA A LITERATURY
MÁJ 2016
(4G – štvrtok)

1. **Doplňte chýbajúce písmená y/ý/i/í, vo zvýraznených dvojiciach slov podčiarknite gramaticky správne napísané slovo.**

Podľa niektor__ch archeológov si vieme v__tvoriť ak__s__obraz archaick__ch ľudí, ktor__žil__v kamennej/kamenej dobe. Ako viacer__vedci poukazujú, nie lov, ale zber div__ch plodín boli hlavn__m zdrojom potrav__preh__storick__ch lovcov. Človek bol len pasívny__m účastníkom/účastníkom prírodného diania. Asi pred 34 000 rokmi__ob__vali Neandertálci/neandertálci oblasť Západnej/západnej Európy__až po Blízky/blízky Východ/východ. Boli teda na mnoh__ch miestach súčasníkmi/súčasníkmi ľudí dnešného t__pu. Ďalšie/Ďalšie otázky__v__sia aj nad v__h__nutím niektor__ch zvierat. Okrem nich zm__zli z fauny__Severnej/severnej Ameriky aj ťavy, b__zóny a antilopy__. Aby Americk__/americk__Indiáni/indiáni ulovili aspoň jedno zviera, museli mnohokrát/častokrát pob__ť celé čried__zver__. V nijakom prípade však neohrozili početnosť t__chto zvierat a žili s/z nimi v dokonalej harmóni__.

2. **Doplňte v slovách cudzieho pôvodu i/y, ý/í.**

abd__kovať, acet__lén, ac__lpyrín, h__storický, agres__v__ta, brav__ssimo, br__keta, bronchit__da, dez__nf__kovať, d__afilm, enz__m, ep__lepsia, geod__namika, h__permarket, jog__n

- Prečítajte si ukážku 1 a vypracujte úlohy 3 - 15**

Ukážka 1

1. Proces s Galileom Galileim trval vyše dvoch mesiacov. 2. Na pápežov príkaz bol podrobený aj tzv. skúmaniu zámerov, v ktorých bolo zahrnuté aj predvádzanie mučiacich priestorov. 3. Pod tlakom tribunálu, pod tlakom hrozieb mučenia a smrti v plameňoch bol napokon Galilei rozhodnutý svoje učenie odvolať. 4. „Prisahám, že vždy som veril, verím a s Božou pomocou budem aj veriť veci, ktoré by mohli vyvolať nedôveru,“ napísal a podpísal. 5. V záverečnom vypočúvaní ešte 69-ročný Galilei s odvolaním sa na „svoj vysoký vek a poľutovaniahodný stav“ požiadal inkvičný senát o zhovievavosť pri vynášaní rozsudku. 6. Napokon bol odsúdený na doživotné väzenie. 7. Traduje sa, že po vyrieknutí tohto verdiktu Galileo vstal a zvolal: „A predsa sa točí!“, čo malo znamenať, že napriek odvolaniu svojho učenia je presvedčený o pravdivosti výroku. 8. **Pravdepodobne išlo iba o legendu keby to urobil s istotou by skončil na hranici.**

Osud reformátora

3. **Koľko čiarok treba doplniť do zvýraznenej vety ukážky 1?**

4. **Napíšte k podstatnému menu *verdikt* dve synonymá.**

5. Ktorým slovotvorným postupom je utvorené prídavné meno *poľutovaniahodný*?

6. Vypíšte z textu ukážky 1 skratku.

7. Vypíšte z 1. vety ukážky 1 všetky plnovýznamové slová, v ktorých nastáva spodobovanie.

8. Na základe textu ukážky 1 podčiarknite správnu možnosť.

A. Galileo **pred rozhodnutím/po rozhodnutí** senátu skríkol: „A predsa sa točí“, za čo by v skutočnosti skončil **na hranici/v žalári**, preto pravdepodobne ide o legendu.

B. Galileo bol človek **veriaci/neveriaci**, bol **učenec/bol cirkevný hodnostár**.

9. Zmeňte zhodný prívlastok pod tribunálovým tlakom na nezhodný.

10. Vypíšte z 1. vety ukážky 1 rozvitý podmet.

11. Napíšte, koľko prísudkov je v 4. vete ukážky 1.

12. Z 8. vety ukážky 1 vypíšte slovo, ktoré znie rovnako ako iné slovo s iným významom. Ako sa nazývajú takéto rovnako znejúce slová?

13. Napíšte, akým vetným členom je slovo *predvádzanie* v 2. vete ukážky 1.

14. Vypíšte z 3. vety ukážky 1 slovesno-menný prísudok a zmeňte ho na slovesný prísudok.

Prečítajte si ukážku 2 a vypracujte úlohy 15 – 19.

Ukážka 2 (pokračovanie na ďalšej strane)

Tak zbohom buď, blednúca, hoj,
vlast' moja v modre vln;
vzdych vetra lká a rackov roj
zapúdzá vesiel žbln.

Za slncom vdial' sa plaví loď,
 čo tríme mora moc;
 buď zbohom, slnce v hĺbkach vôd,
 vlasť moja – dobrú noc.

Byron: Childe Haroldova pút'

15. Napíšte rým básne ukážky 2 a jeho schému.

16. Určte umelecké jazykové prostriedky z ukážky 2.

A. vzdych vetra lká _____

B. slnce v hĺbkach vôd _____

17. Vyberte správny význam slova *hoj* z ukážky 2.

A. roj   B. blaho   C. domov   D. milá

18. Vyznačte, v ktorej možnosti je poetické slovo.

A. plaviť sa   B. slnce   C. vlasť   D. noc

19. Určte slovný druh slova *zbohom* z ukážky 2.

Prečítajte si ukážku 3 a vypracujte úlohy 20 – 24.

Ukážka 3

Globálne otepľovanie by mohlo viesť k vzostupu hladiny morí a oceánov o 50 až 100 centimetrov za sto rokov. Túto skutočnosť uviedla vo zverejnenej správe klimatická komisia austrálskej vlády. Extrémne povodne v austrálskych pobrežných regiónoch tak budú podľa expertov možno prichádzať každoročne. Prvá správa austrálskej komisie hovorí, že posledné desaťročie bolo najteplejším, aké bolo kedy zaznamenané. Na základe posledných vedeckých zistení z celého sveta sa v štúdií konštatuje, že emisie skleníkových plynov sú zodpovedné za zvyšovanie teplôt, ohrievanie morí a vzostup hladiny oceánov. Vedci v súčasnej dobe využívajú v odbornej komunikácii najmodernejšie možnosti spracovania faktov a vedia, že vzostup hladiny oceánov o pol metra by predstavoval nebezpečenstvo extrémnych záplav v pobrežných mestách Austrálie a postupne i v iných kútoch sveta. Katastrofy, ktoré sa teraz odohrávajú priemerne raz za sto rokov, by sa objavovali asi raz za rok.

Z internetu

20. Aký jazykový štýl sa uplatňuje v ukážke 3?

21. Napíšte, čo je príčinou globálneho otepľovania.

22. Utvorte z uvedených slov vzt'ahové prídavné mená v základnom tvare /singulár, mužský rod/.

A. expert _____

B. oceán _____

C. región _____

23. Utvorte od slovesa *zaznamenať*:

A. podmienovací spôsob, 1. osoba plurálu _____

B. rozkazovací spôsob v zápore, 2. osoba singuláru _____

C. neurčitok v nedokonavom vide _____

24. Cudzie slová z ukážky 3 nahrad'te domácimi.

A. globálne _____

B. extrémne _____

C. katastrofy _____

Prečítajte si ukážku 4 a vypracujte úlohy 25 – 32.

Ukážka 4

Oddiel vojska, hodený Ráztokám na krk, usalašil sa v škole, vyprázdnenej a premenenej na kasáreň. Boli to väčšinou protekčné deti Boha vojny, vymodlikaní jedináčikovia, ktorí si z vojny robili príjemný šport, zábavu na krátenie času. Opustená škola s orýpanými múrmi ožila znova veselým pokrikovaním, prenášaným tvrdou rečou pánov, znejúcou sťa smelé svišťanie biča nad zháčeným koňom. No aby sa vojna aj tu dajako prejavila, zostavovali sa stráže, ktoré ukazovali svoje pušky po dedine, alebo škriabali sa bližšie k Bohu, na kopanice, aby sa mohli pokochať v krutej panoráme pokrivených dolín, aby mohli obdivovať znojom presiaknuté úvrate, počúvať ozvenu vzdychov, zakliatych do mlčanlivého lesa.

Milo Urban: Živý bič

25. K uvedeným obrazným pomenovaniám (1 – 6) prirad'te správny význam (A – F) uvedený na ďalšej strane.

1. hodený Ráztokám na krk _____

2. usalašil sa v škole _____

3. premenenej na kasáreň _____

4. škriabali sa bližšie k Bohu _____

5. znojom presiaknuté úvrate _____

6. ozvena vzdychov zakliatych do mlčanlivého lesa _____

- A. Iba vzdychy utrpenia sa ozývajú tichým lesom.
- B. Chceli sa dostať čím ďalej od bojových miest.
- C. Boli prinútení ich prijať.
- D. Ubytovali sa, akoby to bolo ich vlastníctvo.
- E. Zmenený charakter školy.
- F. Miesta, na ktorých sa ťažko pracovalo.

26. Ako autor v prenesenom význame nazýva vojakov z ukážky 4?

_____

27. Pomenujte melódiu vety v zadaní úlohy 26.

_____

28. Napíšte, aké vety podľa obsahu sa vyskytujú v ukážke 4.

_____

29. Rozdeľte slová na slabiky.

A. presiaknutý _____

B. vyprázdnenej _____

30. Vypíšte slovotvorný základ slova.

A. vyprázdnenej _____

B. Boha _____

31. Napíšte, aký slovotvorný postup je uplatnený v slove *vymodlikaní*.

_____

32. V uvedenom slove vyznačte slabiku, na ktorej sa nachádza hlavný slovný prízvuk.

v o j n a

33. Podčiarknite vo vetách spisovné slovo/spojenie.

A. Moja kamarátka Evka je pre mňa **nepostrádateľný/nenahraditeľný** človek.

B. Niektoré tvorivé úlohy z jazyka sú **náročné/obtiažne**.

C. V pokladnici mali **vysoký obnos/vysokú sumu** v hotovosti.

D. Na našom sídlisku otvorili novú **posilovňu/posilňovňu**.

E. **Nevadí/neprekáža** mi, ak výlet odložíme na jún.

34. Číslovky prepíšte slovom (gramaticky správne).

- A. v 50. rokoch _____
- B. 21 dievčat _____
- C. 21. deň _____
- D. 3 dietok _____

35. Vyriešte uvedené úlohy.

- A. Základnú číslovku 15 (narodenín) premeňte na radovú v G pl. _____
- B. Od základnej číslovky *jeden* utvorte násobnú číslovku _____
- C. Od základnej číslovky *jeden* utvorte radovú číslovku v N pl. _____
- D. Číslovku 8 zmeňte na podstatné meno, vzor žena _____

36. Napíšte slová v zátvorkách v správnom tvare.

v zrelom (obilie) _____

o zvláštnom (zvíra) _____

v ostrom (skálie) _____

v čerstvých (vajce) _____

37. Slovné spojenia nahrad'te slovom so samohláskou ä.

novorodeniato _____

voňavá lúčna rastlina _____

strácať sviežosť _____

schopnosť uchovávať a vybavovať si vnemy _____

38. Ktorú vetu nemožno v príbehu použiť? Správnu možnosť zakrúžkujte.

V1: Spočiatku sa držala iba pri kraji, no ani sa nenazdala a ocitla sa v strede jazera.

V2: V tej chvíli sa tenký ľad pod jej nohami prelomil.

V3: Zúfalo, no bezúspešne, sa pokúšal zabrániť pádu do studenej vody.

V4: Zrazu pod sebou začula akési zlovestné praskavé zvuky.

V5: Na zamrznutú hladinu vstúpila s úsmevom na tvári.

A. V2

B. V3

C. V4

D. V5

39. Zakrúžkujte skupinu slov, ktorú nemožno zoradiť tak, aby vznikla zmysluplná veta.

A. najlepších na pozval narodenín kamarátov oslavu

B. s neďaleko nášho tovarom domu obchod priemyselným otvorili

C. zo stará polievky odložila sporáka hrniec mama plný

D. o odstáť záujemcovia rad museli čerstvého dlhý si chlieb